יעטער
טיילווייז וואלקנדיק, מילדער

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST.

The Israelite Daily Press

זון אויפגאנג — 8.18.
זון אונטערגאנג — 4.26.

מע־ פארשפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 277. Tuesday, Dec. 15, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday ערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג ח' טבת, תרצ"ב.

רומענישע רעגירונג וויל גארנישט ניט טאן פאר שטאטלאזע אידן

פראגע פון אידישע נע־ונד־ניקעס איגנארירט אין פארגע־שלאגענעם נייעם נאטוראליזאציע געזעץ. — שוין זיבן יאר אז די רעגירונג זאגט צו צו נאטוראליזירן זיי און ברעכט אירע צוזאגן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

בוקארעסט, דעצ. 15 (איטא). — גרויסע אויפרעגונג הערשט אין די אי־דישע קרייזן צוליב דעם נייעם נאטור ראליזאציע געזעץ־פראיעקט פארגע־שלאגן אין סענאט פונם יוסטיץ מיניס־טער, הארמאנגיו, אין וועלכן עס ווערט אפילו ניט געמאכט קיין פארזוך צו לייזן דאס פראבלעם פון די אידישע שטאטלאזע אין לאנד. — א פראגע, וועלכע די פארשיידענע רומענישע רע־גירונגען פאר דער צייט האבן צוגעזאגט צו לייזן פאר די לעצטע זיבן יאר.

דער מיניסטער שלאגט פאר אין זיין געזעץ־פראיעקט, אז די וואס זיינען געווען אפוועזנד פון רומעניע אין 1924 ווען דער לעצטער נאטוראליזאציע געזעץ איז אנגענומען געווארן, זאל איצט געגעבן ווערן די געלעגנהייט צו ווענדן זיך ביזן סוף 1932 נאך ביר־גער פאפירן. צו דער זעלבער צייט ווערט אבער גארנישט דערמאנט וועגן דעם גורל פון די וואס האבן פאקטיש געוואוינט אין בעסאראביע בעת דער געזעץ פון 1924 איז דורכגעפירט גע־ווארן, און נאך לאנג פריער.

די איד. פארלאמענטאריער האלטן אפ א זיצונג צו דיסקוטירן די פראגע. די קישענעווער "אונזער צייט" קריטי־קירט אין איר לייט־ארטיקל שארף דער רעגירונגס האנדלונג און צייגט אן, אז אין איר פראיעקט זוכט זי צו באווארנען א קליינע צאל מאדיארן און באריטן בלויז אן אומבאדייטנדיקן טייל פונם גרויסן פראבלעם פון די שטאטלאזע, און זי שיינקט ניט קיין שום אויפ־מערקזאמקייט צו דער אומגליקלעכער, גנדריקטער באפעלקערונג, וועלכע האט א דאנק די ביוראקראטישע מיטלען צוריקגעהאלטן געווארן פון בירגער־שאפט.

ניו־פאונדלענד באט אן לאבראדאר צו קאנאדע פאר הונדערט מיליאן דאלאר

האליפאקס, דעצ. 15. — די רעגי־רונג פון ניו־פאונדלענד האט אפיציעל אנגעבאטן דער קאנאדער רעגירונג זי זאל אפקויפן לאבראדאר פאר הונדערט מיליאן דאלאר. די קאנאדער רעגירונג, האט סער וויליאם קאוקער, מיניסטער אן פארטפעל אין דעם ניו־פאונדלענ־דער קאבינעט, דערקלערט, האט ניט אפגעזאגט זיך פון דעם אנבאט, נאר זי האט בלויז געענטפערט, אז איצט, בעת'ן קריזיס, קאן זי וועגן דעם ניט פארהאנדלען.

סער וויליאם האט אויך דערקלערט, אז ס'איז ניט שייך צו ריידן איצט וועגן דעם פלאן, אז ניו־פאונדלענד זאל ארייז אין דער קאנאדער קאנפעדעראציע. די ניו־פאונדלענדער ווילן בעסער לעבן אין ארימקייט און אומאפהענגיקייט, און א פלעביסיט וועגן פאראייניקונג מיט קא־נאדע וואלט געגעבן אן איבערוועלטי־קע מערהייט קעגן פאראייניקונג.

ניו־פאונדלענד קאן לייכט פארקויפן לאבראדאר צו אימעצן אנדערש, האט סער וויליאם ווייטער דערקלערט, אבער זי וועט עס ניט טאן, און בלויז ווען קאנאדע וועט זיך אפזאגן פון אפקויפן עס, וועט זי אפשר פארדינגען לאבראדאר אימעצן אנדערש, אבער בלויז אויף א קאנטראקט אויף 99 יאר.

דייטשע אינטערעסן, האט ער געזאגט, האבן אנגעבאטן פאר לאבראדאר 100 מיליאן דאלאר פאר 99 יאר, אבער ניו־פאונדלענד וויל געבן פריער קאנאדע די געלעגנהייט אפצוקויפן עס אינגאנצן פאר דער זעלבער סומע.

לאבראדאר איז רייך מיט וואסער־קראפט, אין אייזן, אין געהילץ, האט ריזיקע זאפאסן פאפיר־האלץ, און א. וו.

—(::)—

רעגירונג אין שפאניע נאך ניט פארמירט

מאדריד, שפאניע, דעצ. 15. — מא־נועל אזאנא, באפולמעכטיקט צו פאר־מירן א רעגירונג, האט שוועריקייטן צוזאמענצושטעלן א קאבינעט. די סא־ציאליסטן האבן איינגעשטימט צו גע־מען דריי פארטפעלן אינם קאבינעט, אבער מיט דער ראדיקאלער פארטיי איז אים שווער צוזאמען צו ריידן זיך.

אינגל געטויט צופעליק אין קינדער־שפיל

ברענדאן, מאנ., דעצ. 14. — קריגנ־דיק צופעליק א קלאפ איבערן קאפ מיט א בעזים, איז טשארלי לאוואט, 13 יאר אלט, דא געשטארבן אין ראשנעראל האספיטאל פון א מארך אנטצינדונג מיט עטלאכע שעה שפע־טער.

טשארלי, מיט א 16־יאריקן חבר, האבן געהאלטן אין מאכן א גליטש־רינג אויף א ליידיקן הויף, און זיי האבן אנגעהויבן שטיפן, וואראנדיק זיך מיט זייערע בעזימער. טשארלי האט געכאפט אזוי א קלאפ מיטן בע־זים איבערן קאפ, און האט באלד ניט געשיינקט צו דעם קיין אויפמערקזאמ־קייט. ערשט ווען ער איז געקומען אהיים האט ער דערפילט א שטארקן ווייטיק אין קאפ, און מען האט אים אפגעפירט אין שפיטאל, וואו ער איז קורצלאך געשטארבן.

ווינסטאן טשורטשילס וואונדן ערנסט

מען האט מורא פאר אנט־וויקלונג פון ערנסטער קראנקהייט

ווינסטאן טשורטשיל

ניו־יארק, דעצ. 15 (איטא). — ווינ־סטאן טשורטשיל, באוואוסטער ברי־טישער שטאטסמאן, וועלכער איז דא פארוואונדעט געווארן אראפגייענדיק פון זיין אווטאמאביל, האט נעכטן דורכגעמאכט א גרינדלעכע אונטערזו־כונג פון דאקטוירים. די לעצטע האבן אנערקענט, אז ס'איז דא א געפאר עס זאל זיך ביי אים אנטוויקלען אן אנט־צינדונג אין די לונגען.

מר. טשורטשיל נעמט די גאנצע שולד פארן עקסידענט אויף זיך. ער זאגט אז ער האט זיך צעמישט, פאר־געסנדיק, אז דא גייט דער פארקער פון רעכטס, בעת ער איז געוואוינט אין ענגלאנד דער פארקער זאל גיין לינקס.

געזעלשאפטלעכער קאלענדאר

דינסטאג, דעצ. 15

חנוכה פארטיע פאר מענער און פרויען ביי לידיס אקו. שטאט קאמי־טעט, 8 נ. מ., אין ציון זאל. מוזיק פראגראם.

טיי פון מוטער־פאראיין פון ת"ת ביי מרס. אלטמאן, 323 פלארא עווע.

מיטוואך, דעצ. 16

פארזאמ. פון וויצ. הדסה ביי מרס. ספעקטאר, 337 מאניטאבא עוו. 2 נ.מ.

אלגעמ. פארזאמ. פון לידיס אקו. מושב זקנים, 8 אוו., אין מושב זקנים.

שפאציר און פארוויילונג ביי מוטער פאראיין פון פרץ שול, 8 אוונט.

פרייטאג, דעצעמבער 18

רבי כהנאוויטש: גמרא (יעדן פריי־טאג) 7.30 אוונט, אין אשכנזי שול.

פאזין וועגן גלאדקאווס "צעמענט", ביי איר. ארב. קולט. צענטער, 8.30 אוו., אין פרייהייט טעמפל.

באראכאוו אקאדעמיע ביי לינקע פוע"צ, 8.30 אוו., אין פרץ אינסטיטוט מענאכאווסקי און ראפאפארט, רעדנער

שבת, דעצעמבער 20

שפאציר פון הנוער־העובד ספארט־קלוב, 8.30 אוו., פון אייגענעם לאקאל.

שפאציר ביי איר. קולט. קלוב פון 96 פאוערס סט., 8 אוו., צוביים, פארוייל.

זונטאג, דעצ. 20

טיי פאר דער ת"ת ביי מרס. זלא־בינסקי, 401 בראדוס עווע, 3 ביז 11 נ. מ.

קאנצערט אראנזשירט פון מוטער פאראיין פון פרידשול, 8.30 נ. מ., אין פרץ זאל.

מענדעלעס יארצייט ביי הנוער העובד, 2.30 נ. מ., אין אייגענעם לא־קאל. אפשאצונג, רעציטאציע און פאר־לעזונג.

טיי פאר מ. כ. קליניק ביי מרס. ל. קאהען, 109 אייקינס סט., 2 ביז 12.

פארלעזן און געזאנג ביי איר. ארב. קולט קלוב, 3 נ.מ., אין פרץ אינסט.

מאנטאג, דעצעמבער 21

לייען־קרייז פון מוטער פאר. פון פרץ שול 2.30 נ.מ., ביי מרס. ח. פערלמאן, 283 אבערדין עוועניו

מיטוואך, דעצ. 23

טיי לטובת א"י מארק ביי מרס. האל־פערן, 381 דאפרין עוו. 2.30 ביז שפעט.

מוסולמאנישער קאנגרעס סטראשעט מיט קאמף קעגן אידן אומעטום

נעמט אן שארפסטע רעזאלוציעס קעגן ציוניזם. — זאגט זיך אפ פון אנערקענען אנטשיידונג פון קאמיסיע וועגן כותל־מערבי. — באשליסט צו שאפן מוסולמאנישע קארפאראציע פאר פאלעסטינעס אנטוויקלונג

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ירושלים, דעצ. 15 (איטא). — קריג קעגן די אידן אומעטום אויב די ציו־ניסטישע ארבעט אין ארץ־ישראל וועט פארגעזעצט ווערן, איז נעכטן אפן גע־דראעט געווארן ביי דער זיצונג פונם מוסולמאנישן קאנגרעס.

ענגלאנד איז שארף אטאקירט גע־ווארן פון די רעדנער ביי דער זיצונג, ווי די מאנדאטן מאכט וואס איז פאר־אנטווארטלעך פאר די ציוניסטישע אק־טיוויטעטן אין פאלעסטינע, און א פראטעסט איז אדרעסירט געווארן צו דער פעלקער־ליגע, וואס פארדאמט אויף דעם שארפסטן אופן די גרינדונג פון דער אידישער נאציאנאלער היים.

די אנטשיידונג פון דער כותל־מערבי קאמיסיע, באשטימט פון דער פעלקער־ליגע, איז צוריקגעווארפן געווארן פון די דעלעגאטן אויפן גרונט, וואס מר־סולמאנער אנערקענען ניט דעם מאנ־דאט און ניט די אויטאריטעט פון א קערפערשאפט באשטימט פון דער פעל־קער־ליגע, און ווייל "אויסלענדער האבן ניט קיין רעכט צו אנטשיידן דעם גורל פון א מוסולמאנישן הייליקן פלאץ".

א קאמפיין קעגן אידן, אין וועלכן אלע מוסולמאנישע לענדער זאלן זיך באטייליקן, איז אנגעצייכנט געווארן פונם קאנגרעס אין אנגענומענע רעזא־לוציעס. א באיקאט קעגן אלע אידישע סחורות פאבריצירט אין פאלעסטינע וועט, צווישן אנדערש, אנאנסירט ווערן אין אלע מוסולמאנישע לענדער.

גלייכצייטיק וועט אנגעפירט ווערן א ברייטע פראפאגאנדע קעגן ציוניזם, וועלכער איז דערקלערט געווארן צו זיין "א קאטאסטראפע פאר פאלעסטינע".

די קאנפערענץ האט אויך באשלאסן צו פארמירן א פינף־מיליאן דאלארדי־קע קארפאראציע, די אקציעס פון וועל־כער זאלן געקויפט ווערן פון מוסול־מאנער פון גאר דער וועלט, פאר קאנ־סטרוקטיווע ארבעטן אין פאלעסטינע, אין א פארזוך צו שאפן א ווידערגע־וויכט צו די אידישע אקטיוויטעטן.

—(::)—

מארגן יארצייט פייערונג נאך ב. באראכאוו

דער 14טער יארצייט נאך ב. בא־ראכאוו וועט געפייערט ווערן מארגן (מיטוואך), 8.30 אוונט, אין 240 מאניטאבא עוו., אונטער אויפזיכט פון ברענטש צוויי פועלי ציון — צעירי ציון.

מ. אווערבאך וועט ריידן איבער "ב. באראכאוו, פועלי־ציון טעארעטי־קער און קעמפער", און י. זיפער — "ב. באראכאוו, אידישער שפראך פארשער און פילאלאג". עס וועט אויך דורכגעפירט ווערן א פראגראם.

אידישע קולטור געזעלשאפט נעמט אן א צאל וויכטיקע רעזאלוציעס ביים צוזאמענפאר

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ניו־יארק, דעצ. 15 (איטא). — די צווייטע יערלעכע קאנווענשאן פון דער אידישער קולטור געזעלשאפט האט נעכטן געשלאסן דא אירע זיצונגען, אנ־נעמענדיק א צאל וויכטיקע רעזאלוצי־עס צו פארשטארקן די אידישע קולטור אין אמעריקע.

די קאנווענשאן האט באשלאסן צו שאפן אן אלגעמיינעם קולטור פאנד, ארויסצוגעבן א וועכנטלעכן זשורנאל "אידיש", און צו גרינדן א פארלאג פאר אידישע ביכער.

ביי דעם "מאקאבייער פעסט", אראנ־זשירט דא זונטאג אוונט אין מעדיסאן סקווער גארדען, לטובת די ציוניסטישע אקטיוויטעטן אין אמעריקע.

האיאס פראטעסטירט קעגן אימיגראציע גזרות

ניו־יארק, דעצ. 15 (איטא). — א רעזאלוציע וואס פראטעסטירט קעגן דעם פלאן פון פאספארטן פאר איינ־געוואנדערטע און אימיגראציע באַ־שריינקונגען איז אנגענומען געווארן אויף דער האיאס קאנפערענץ אפגע־האלטן דא דעם זונטאג.

521 דעלעגאטן, וואס פארטרעטן 261 ארגאניזאציעס, האבן זיך באטיי־ליקט אין דער קאנפערענץ.

ריזיקער עולם ביי "מאקאביי־ער פעסט"

ניו־יארק, דעצ. 15 (איטא). — פופצן טויזנט מענשן זיינען געווען אנוועזנד

פרעזידענט טשיאנג קאי־שעק ציט זיך צוריק אין די אינטערעסן פון דער פאראייניקונג פון כינע

שאנכאי, דעצ. 15. — טשיאנג קאי־שעק, פרעזידענט פון דער כינעזישער רעפובליק, האט נעכטן אנגעגעבן זיין רעזיגנאציע, וועלכע איז אנגענומען געווארן. ט. וו. סונג, פינאנץ מיניס־טער פון דער נאנקינער רעגירונג, ווערט דערווארטעט, וועט זיך אויך צוריקציען אינם משך פון די קומענ־דיקע עטלאכע טעג.

שוין פאר א לענגערע צייט אז קאנטאן פאדערט די רעזיגנאציע פון קאי־שעק, פארן פרייען פון איר פאר אייניקונג מיט נאנקין. די לאגע אין מאנדזשוריע האט באטאנט די נויט־ווענדיקייט פאר א פאראייניקטער כי־נע.

לויט יאפאנעזישע קוואלן, וועט די יאפאנעזישע מיליטערישע מאכט דער־ווייל אפליינען איר אולטימאטום צו מארשאל טשאנג הסוע־ליאנג ער זאל זיך צוריקציען פון טשינטשאו, פון דער ריע.

אנדערע זייט ווערט פון כינעזישע קוואַ־לען באריכטעט, אז הסוע־ליאנג פלאנט איצט אליין צוריקציען זיך פון טשינטשאו טיפער אין כינע אריין, דערווארטנדיק א בעסערע באציאונג צו כינע מצד דער נייער יאפאנעזי־שער רעגירונג פון פרעמיער אינוקאי.

מוקדען, דעצ. 15. — ווי עס זעט אויס, האלט זיך איצט ביי פארמירן דא אן אויטאנאמער מאנדזשורישער שטאט.

די גובערנאטארן פון די פארשיי־דענע מאנדזשורישע פראווינצן האבן זיך צוזאמענגערעדט וועגן א צו־זאמענפאר דא, וואו זיי וועלן פאר־האנדלען די לאגע.

יאפאן, ווערט פארשטאנען, וועט שטיצן די פארמירונג פון א זעלבסט־שטענדיקער רעגירונג פאר מאנדזשור

נ. שיפער לייקנט אינפארמאציע וועגן דער ארבעטער באנק

נ. שיפער

אין וועלכן, זיכער אן שלעכטע כוונות מצד דעם שרייבער, זיינען געמאכט גע־ווארן ניט באגרינדעטע באשולדיקונגען קעגן דער ארבעטער באנק. דווקא די ארבעטער באנק איז געווען צווישן די וואס האבן מיר פיל געהאלפן און וואס האט זיך געזארגט פאר מיין איינאר־רדנונג דא אין לאנד. — נחום שיפער".

מיר האבן אנב איצט באקומען נאך א היבש ביסל מאטעריאלן וועגן דעם ענין שיפער, און מיר וועלן פארעפנט־לעכן וועגן דעם אין ארטיקל אין די נאענטסטע אויסגאבן פון "דאס אידי־שע ווארט".

אין ענטפער אויף א בריוו וואס איז דערשינען אין "דאס אידישע ווארט" מיט א געוויסער צייט צוריק, אין וועלכן עס איז געשילדערט געווארן די קריטישע לאגע פון נחום שיפער אין ארץ־ישראל, און וואו די באשולדיקונג איז געמאכט געווארן, אז די ארבעטער באנק איז שולדיק אין דעם, ווייל זי דריקט אים פאר צאלונגען, — האבן מיר נעכטן געקראגן די פאלגנדיקע קייבל דעפעשע פון מר. שיפער :

"ניט געקוקט אויף אלע שוועריקייטן וואס איך האב דא געהאט אויסצושטיין האט מיר פארשאפן פיל צער דער בריוו וואס איז דערשינען אין אייער צייטונג.

—(::)—

היינט וויכטיקע באזאר פאר־זאמלונג פון מוטער פאראיין פון א. ר. פ. ט. שול

דער מוטער פאראיין פון ארבעטער רינג־פרייהייט טעמפל שול בעט אונז צו מעלדן, אז היינט, 8.30 אוונט וועלן זיי אפהאלטן א פארזאמלונג אין פריי־הייט טעמפל מיטן צוועק צו מאכן אלע נויטיקע פארבארייטונגען פארן באזאר, וועלכער וועט זיך אנפאנגען דאנער־שטאג אוונט, דעם 24טן דעצעמבער.

אלע מיטגלידערנס זיינען אומבא־דינגט געבעטן צו קומען. א צאל וויכ־טיקע פראגן וועלן פארהאנדלט ווערן און די ארבעט פארן באזאר וועט אויס־געטיילט ווערן. דער יערלעכער באזאר איז איינער פון די פינאנציעלע קוואלן פאר דער שול, און דער מוטער פאר־איין וועט זיך אנשטריינגען צו מאכן עם אזוי דערפאלגרייך ווי עס איז נאר מעגלעך.

דועל צווישן 2 פראמינענטע פוילישע ציוניסטישע פירער

ווארשע, דעצ. 15 (איטא). — גרעסטע סענסאציע אין די היגע אידי־שע קרייזן האט ארויסגערופן די ידיעה וועגן א פארשטייענדיקן דועל צווישן צוויי פראמינענטע פוילישע ציוניסטי־שע פירער, דר. גאטליב און עקס־סע־נאטאר דאווידסאן, רעדאקטאר פון דער פויליש־אידישער צייטונג "נאוועז סלא־ווא".

דער סכסוך צווישן די צוויי איז אויסגעבראכן ביי א זיצונג פון דער אי־דישער קהלה. דר. גאטליב האט ביי דער זיצונג אטאקירט ה' מאזור, באַ־צייכענענדיק אים ווי ז' "פריש־געבא־קענעם אגודיסט". דאן האט איינער פון די אגודיסטישע מיטגלידער אויסגע־רופן: "און דאווידסאן איז א פריש־געבאקענער ציוניסט", אויף וואס דר. גאטליב האט באמערקט, אז דאס איז אויך אמת.

דאווידסאן האט עס אבער פארעכנט פאר זייער א ערנסטע באליידיקונג, און ער האט דערפאר ארויסגערופן דר. גאטליב אויף א דועל.

די רעטאלן פונם דועל זיינען דער־ווייל ניט באקאנט, ווייל לויט דעם "ערן־קאדעקס" טאר קיין איינער פון די צדדים ניט אנטדעקן, אויף וועלכן אופן דער דועל וועט דורכגעפירט ווע

לאגע אין קאנאדע און ענגלאנד בעסערט זיך, לויט באריכטן

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 15. — לויטן באריכט פון דעם אמעריקא־נער דעפארטמענט פון קאמערץ, באַ־מערקן זיך איצט פארבעסערונגען אין דער עקאנאמישער לאגע אין קאנאדע און אין ענגלאנד. בעת די אנדערע לענדער פארבלייבן נאך אלץ הינטער־שטעליק קאמערציעל.

אינם וועכנטלעכן איבערזיכט פון געשעפט אומשטענדן, באריכטעט דער רעפארטמענט, אז דער קאנאדער רי־טייל האנדל איז גערעסער, פאבריקאַ־ציע פון אגריקולטור מאשינען איז אקטיווער און געהילץ אויסזיכטן זיי־נען בעסער. דער באריכט וועגן קא־נאדע לויטעט ווייטער :

"די אנפראגע פאר אינדוסטריעלע כעמישע שטאפן איז גוט. קריסמעס הארדוועיר טרייד איז אקטיוו. באַ־רינגונגען אינם מארק פון גענוצטע אויטאמאבילן איז גוט, און ס'איז דא א גוטע אנפראגע אויף טיילן. מילכיקס איינריכטונגען פארקויפן זיך גוט".

בנוגע ענגלאנד זאגט דער באריכט, אז זינט דער סוספענדירונג פונם גאלד סטאנדארד דארטן האט זיך דער האנדל פארבעסערט און די פראדוק־ציע איז טעקסטילן און מאשינען האט זיך פארגרעסערט. א גוטע פארבעסע־רונג באמערקט זיך אויך אין דער בוי אינדוסטריע.

—(::)—

ברויט פרייז געהעכערט אין וואנקאווער

וואנקאווער, ב. ק., דעצ. 15. — דער פרייז פון ברויט האט זיך דא נעכטן געהעכערט פון 6¼ צו 7 סענט א לאבן. די העכערונג איז גע־מאכט געווארן צוליב די לעצטע הע־כערונגען אינם פרייז פון מעל.

אנב־אורחא

פון מארק

ארום דער וועלט אין צוויי מי־נוט (מיט צוויי סטאנציעס)

דאס איז געווען שבת נאכמיטאג. זיצנדיק אין א צימער אין א הויז אויף קאטידראל עווע, אין וויניפעג, האב איך זיך אויף די פליגלען פון ראדיא דורכגעמראנט אין צוויי מינוט צייט ארום דער ערד, — א מהלך פון 12 טויזנט מייל, פון ניו־יארק, אין צוריק, אפשטעלנדיק זיך "אפצוכאפן דעם אטעם", אזוי צו זאגן, אין יאווא און אין אמסטערדאם.

נאטירלאך, פליענדיק איבער ערד און ימים מיט אזא טייוולישער שנעלקייט אויפן מאגישן טעפיך האט איר קיין צייט ניט צו באטראכטן די וועלט ווי זי טראגט זיך פאר אייערע אויגן, — שטעט און דערפער, ימים און מדבריות, וועלדער און בערג, — ווי איר קאנט ניט איינזעען א בליץ.

איך האב בלויז געהערט א "קליק־קליק" פון א טעלעגראף סטאנציע אין ניו־יארק, און נאך צוויי מינוט פון שטול־שווייגן, ווידער אן ענלאכן "טיק־טאק" : ס'איז אנגעקומען צוריק צו דער זעלבער סטאנציע אין ניו־יארק, נאכדעם ווי עס האט דורכגעגרייזט ארום דער וועלט.

און פארשטעסט ניט, — די גאנצע צייט בין איך געזעסן אין א הויז אויף קאטידראל עוועניו, אין וויניפעג.

אויב אבער אין די צוויי מינוט צייט האט מיין אויג און אויער ניט געקאנט כאפן דעם אנבליק פון דער ריזיקער וועלט איבער וועלכער מיר האבן זיך דורכגעטראגן, האב איך אבער פאר קארגע צוויי שעה, צווישן 4 און 6 נ.מ. דורכגעטראגן זיך איבער פופצן לענ־דער, און אין יעדן לאנד אפגעשטעלט זיך אויף עטלאכע מינוט צו זעען און צו הערן.

* * *

ס'איז געווען אן "אינטערנעשאנאל בראדקעסט" פראגראם אראנזשירט פון אן אמעריקאנער קאמפאני לכבוד דעם 30־יאריקן יובילי זינט מארקאני האט דערפונען דעם ראדיאָ טעלעגראף, און דאס האבן 15 לענדער, — האלב פון דער מענשהייט, באגריסט דעם גרויסן דערפינדער־דורך ראדיא.

דעם 12טן דעצעמבער, 1901, האט מארקאני געמאכט זיין ערשטן געלונ־גענעם פארזוך איבערצושיקן א קורצע דעפעשע אן דראטן פון ניו־פאונלענד צום אמעריקאנער קאנטינענט.

קיינער האט דאן ניט געגלייבט אז עס וועט דערפון עפעס ארויסקומען. בלויז א דאנק זיין איינגענעם גלויבן און שטאנדהאפטיקייט, און א דאנק דער צופעליקער הילף פון דער קאנאדער רעגירונג, האט זיך די וועלט אין א קורצער צייט ארום איבערצייגט אין דעם וואונדער, וואס האט באלד פאראייניקט די וועלט און האט געמאכט א סוף, צווישן אנדערש, צו דער איזאלאציע פון שיפן אויפן ים.

און היינט, מיט 30 יאר שפעטער, איז איבערגע'חזר'ט געווארן די ערשטע דעפעשע וואס דער גרויסער דערפינדער האט דאן געשיקט פון ניו־פאונלענד, און מיר, זיצנדיק אין וויניפעג, האבן געקאנט הערן דעם וואונדער, ווי די דעפעשע רינגלט ארום די גאנצע ערד און קומט צוריק קיין ניו־יארק אין צוויי מינוט צייט.

* * *

און איצט, מיט דרייסיק יאר שפע־טער, איז מארקאני געזעסן אין אן אוטא אין זיין האטעל, אין לאנדאן, האט געהערט באגריסונגען פון אלע טיילן פון דער וועלט און האט אויף זיי געענטפערט, — און די וועלט האט געהערט דעם ענטפער, גלייך ווי דאס וואלט אלץ פארגעקומען אין איין צי־מער.

און איך, זיצנדיק אין א צימער אין א הויז אין וויניפעג, האב זיך געפילט ווי א מיטגליד פון דער דאזיקער גריי־סער אודיענץ, פון ווארשע ביז ניו־יארק, און פון דארטן ביז די פיליפי־נישע אינזלען און יאפאן.

שטח איז פארשוואונדן.

פארשוואונדן איז אויך צייט : אין לאנדאן, וואו דער בעל־היובל איז גע־זעסן, איז געווען שפעט אין אוונט. ביי אונז איז געווען 5 שבת נאכמיטאג, און פון די פיליפינען האט זיך צו אונז דערטראגן א פרייליכער, זונטאגדיקער "גוט־מארגן", מיט דער באמערקונג : "איר, אמעריקאנער, הערט מיך נעכטן"...

און א "פאריזער" אין מאנטרעאל האט פארגעשטעלט א רעדנער אין אטאווא, און יענער האט גלייך אנגע־הויבן ריידן קיין ניו־יארק, און דורך דארטן — צו דער גאנצער וועלט.

ס'א קליינע וועלט געווארן !

אין אזא קליינער, היימישער וועלט, וואלטן מענשן געדארפט פילן זיך ווי שכנים, ווי פריינט.

אבער איך דערמאן זיך אויף די באַ־מערקונגען פון פראפ. אסבארן פאר א אידישער אודיענץ דא אין שטאט.

"דער פראנצויזישער פרעמיער קאן זיצנדיק ביים שרייב טיש צו יעדער צייט דורכשמועסן זיך מיטן דייטשן קאנצלער דורכן טעלעפאן.

"זאגט מען, אז די מאדערנע פאר־בינדונגען זיינען א גוטע פארמיטלונג פאר שלום. ליידער איז עס אבער ניט אזוי : די באציאונגען צווישן פעלקער זיינען איצט ניט בעסער, ווי מיט צענדליקער יארן צוריק, ווען פאריז און בערלין האבן זיך ניט געקאנט צונויפ־ריידן אויפן טעלעפאן:

"ווייל הינטער די שרייב־טישן אין די מיניסטעריומס פון פאריז און בער־לין זיצן נאך די זעלבע מענשן. די טעכניק האט זיך בלויז געביטן, אבער ניט די מענשן".

און אט האט טאקע אין דער משפחה פון פעלקער, דעם שבת געפעלט אזא **גרויס לאנד, ווי סאוועט רוסלאנד**, בעת בעקגיע איז יא געווען. דאס האט ניט געקאנט זיין בלויז א צופאל.

און די ווערטער וועגן אינטערנאציאנאלן גוטן ווילן וואס איך האב גע־הערט פון פופצן לענדער האבן געקלונ־גען אין מיינע אויערן ניט איבער־צייגנד . . .

שכירות פון אוועראל ארבעטער געשניטן מיט יוניאנס צושטימונג

א. וואורטאק, ביזנעס אגענט פון לאקאל 35 פון דער "גארמענט וואר־קערס אסאסיאיישאן" האט דא נעכטן געמאכט די פאלגנדיקע דערקלערונג :

"די יונייטעד גארמענט ווארקערס אף אמעריקא האט צוגעשטימט דורך א רעפערענדום אפשטימונג פון דער אל־געמיינער מיטגלידערשאפט, איבער די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע, צו פרובירן און נאכצוקומען צו ארבעטן פאר דעם וואוילזיין פון די יעניקע וועלכע טראגן אוועראלס, דורך אנגע־מען די רעדוקציע פון צוואנציק פרא־צענט צו די שטיק־ארבעטער, און 15 פראצענט צו די צייט־ארבעטער, מיט א 40־שעה'דיקער וואך.

"עס איז זייער ציל צו ברענגען די פרייזן פון אוועראלס, העמדלאך, אר־בעטס הויזן, און א. וו. זיי זאלן זיין דערגרייכבאר פאר דעם דורכשניטלאכן ארבעטער און פארמער, און דורך רע־דוצירטע שטונדן, געבן מער ארבעט צו א גרעסערער צאל פון זייערע מיטגלי־דער.

"די גארמענט ארבעטער פילן מיט צוטרוי, אז ברענגענדיק דעם דאזיקן קרבן, אנגעמענדיק דעם שניט אין שכי־רות, וועלן די פארמערס און ארבעטער געבן זיי זייער שטיצע ווי זיי האבן עס געטאן אין דער פארגאנגענהייט דורך דעם וואס זיי וועלן פאדערן יוניאַ־גע־מאכטע גארמענטס, און אויך דעם אופן וועט אויך אפגעשאפן ווערן א סך פון דער אומ'יושר'דיקער קאנקורענץ". — האט ער געזאגט.

די נייע פרייזן וועלן אריין אין קראפט דעם ערשטן יאנואר, 1932, און וועלן אנהאלטן א יאר צייט.

מארגן פארזאמלונג פון אווע־ראל ארבעטער

די אינדוסטריעלע יוניאן פון נאדל פאך ארבעטער בעט אונז צו מעלדן, אז מיטוואך (מארגן) 8.30 אוונט, וועט אפגעהאלטן ווערן א פארזאמלונג פון אלע אוועראל ארבעטער, אין 544 מיין סטריט. וויכטיקע פראגן וועלן פאר־האנדלט ווערן און אלע אוועראל אר־בעטער זיינען געבעטן צו קומען אין צייט.

א ביטי וואש מאשין

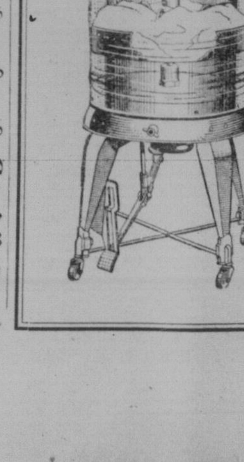

די דאזיקע וואש מאשין איז אייגע פון אונזערע ווערטפולע פרייזן. זי קאסט $169.00 און וועט אוועק־געגעבן ווערן פריי צו דעם מזלדיקן געווינער אין אונזער גרויסן סירקו־ליישאן קאמפיין. מ'קאן זי זעען אין ביטי וואשער סטאר, 318 דאנאלד סטריט.

מיר גיבן אוועק א צאל אנדערע נוצלאכע פרייזן

טרעט אריין אין'ם קאמפיין דורך באצאלן אייער סובסקריפשאן. אויב איר זייט נאך ניט קיין לעזער פון "דאס אידישע ווארט", באַ־שטעלט א צייטונג היינט. איר האט א געלעגנהייט צו געווינען $300 אין מזומן אדער איינעם פון אונ־זערע ווערטפולע פרייזן.

שרייבט פאר איינצלהייטן צו

"דאס אידישע ווארט"